

тета си. За пасивността, проявена в преследване на четите, по всяка вероятност е въздействало в голяма степен и обстоятелството, че голяма част от останалите в полковете „казаци“ са българи. Но и по този въпрос Чайковски не е реалист: "И с двете си ръце ще се хвана за българите и ще се помъча да се справя без поляците поне с българите имам по-малко грижи и по-голяма полза."³⁶ Той обаче е поставен пред голям абсурд: да воюва с българи срещу българските въстанически чети.

Броят на „казациите“ от Сливен е значителен. Известни са имената на около 30 сливенци, служили в казакаля: Юрдан Василев, Сава Гочев, Мирчо Чауша, Петър Кантарджиев, х.Петър х.Костов, Стефан Казака и др.³⁷ Страхът от присъединяване и на други към четата принуждава техния водач да бъде предпазлив в действията си. Във в."Голос" през 1867 г. Любен Каравелов съобщава, че изпратеният от Садък паша офицер Георгиевич да преследва четниците, докладвал на генерала, че с подобен състав войска нищо не може да се направи, защото "българи, гърци, сърби и даже некрасовци и поляци вместо да воюват с въстаниците бягат и се съединяват с тях".³⁸ Точно такъв случай обаче не ни е известен по документи. Пресилено е и твърдението, че четата била преследвана от 50 хиляди казаки и че в сражение в подножието на Сливенския балкан загинали 18 четника. Информацията, която достигнала до Букурещ, се основава естествено най-вече на несигурни слухове. Любен Каравелов бил склонен да ги приема поради реалния факт, че част от полските емигранти постъпвали на турска служба и основателно се възмущавал, че така пречат на българското освободително движение. Разбира се, опасенията за присъединяване на българи от казакаля към четата на П. Хитов са основателни. Достатъчно е да припомним, че през пролетта на 1868 г. отделилият се от групата на Дядо Жельо Илия Господинов-Гунчо войвода от Сливен успява да убеди няколко българи от казакаля да напуснат военната част на Садък паша. Към четата му се присъединяват Сава Великов от Сливен, Христо Проданов от Карлово и Яни Димитров от Лозенград.³⁹ Не е изключено агитацията за присъединяване към българските въстанически чети да е започнала по времето, когато Хитов е около Сливен с оглед плановете за подпалване на конака в града. Основателни били и надеждите, че военната подготовка, получена от българите при Садък паша, може да ги улесни в предстоящото въстание. Наистина известни са факти, че през пролетта на 1876 г. такива българи са се отличили като участници във въстанието по места, в Ботевата чета, Опълчението и пр.⁴⁰

Що се отнася до твърдението на някои автори, че Христо Ботев е бил в казакаля именно през 1867 г. като адютант на Садък паша, то е лишено от доказателства. Смятаме въпросът за правилно решен "против" в досегашните исторически изследвания.⁴¹

"През жестоките изпитания в 1867 г. аз защищавах българите и ги запазих от доста нещастия, те ме почитаха за това като баща и благодетел"- тази самопреценка на Михаил Чайковски съдържа част от обективната истина.⁴² В противопоставянето на българската въоръжена акция той разчита изцяло на казакаля. Но не се възползва от правомощието си в случай на необходимост да увеличи турските